

ЯК ГОТУВАТИ СУЧАСНОГО ВЧИТЕЛЯ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

СИТЧЕНКО А. Методика навчання української літератури в загальноосвітніх закладах:

навч. посіб. для студентів-філологів / А. Ситченко. – К.: *Ленвіт*, 2011;

БАШМАНІВСЬКА Л. Практикум з методики викладання української літератури:

навч.-метод. посіб. / Л. Башманівська, Н. Білоус. – К.: ВД «Слово», 2013.

Рецензовані посібники А. Ситченка, Л. Башманівської та Н. Білоус опинилися на моєму робочому столі випадково. Утім одразу знайшли належне місце в комплексі з підручником Г. Токмань «Методика навчання української літератури в середній школі» (К., 2012). Імена авторів відомі в Україні, видання небуденні. Навчальним книжкам А. Ситченка і Г. Токмань передували серйозні монографії цих авторів «Навчально-технологічна концепція літературного аналізу» (2004), «Методика викладання української літератури у старшій школі: екзистенційно-діалогічна концепція» (2003). Водночас між цими виданнями помітна відмінність. Книжка А. Ситченка підпорядкована меті навчити всіх учнів самостійно аналізувати твори. Г. Токмань проєцює свою концепцію навчання літератури на елітарного учня. Та цей аспект названих видань – тема окремої розмови.

Зараз докладніше про книжку А. Ситченка. Посібник цілісний, системний, концептуально виважений і цілеспрямований. Автор усвідомлює зміни у змісті й формах шкільного навчання: воно стає розвивальним, особистісно спрямованим. У літературі з'явилися успішні конкуренти: телебачення, інтернет. Учителю і книжка перестали бути єдиними джерелами інформації. Про це кажуть не тільки науковці, а й учителі.

Як у таких умовах автори підручника з методики навчання української літератури в загальноосвітній школі створювати модель сучасного вчителя-філолога і пропонувати певні способи й засоби її втілення? Вихід один: формуючи модель педагога і способи її реалізації, йому слід сповідувати принципи правди, професійності, науковості. Професор А. Ситченко зайняв саме таку позицію. Висвітлюючи кожну тему – чи сутність методики як науки, чи сучасний урок літератури, чи способи аналізу художнього твору, чи розвиток мовлення школярів, – він подає історію розвитку кожної проблеми, різні

погляди на неї, аналізує ефективність різних навчальних ситуацій, що створює умови для вибору і творчості.

Повноти виданню надає розгляд тем «Навчання у профільних класах», «Особистісно зорієнтоване виховання засобами літератури», «Формування в учнів знань і вмінь», «Зміст і форми методичної роботи у школі», «Післядипломна педагогічна освіта». А. Ситченко добре орієнтується в матеріалі, знає умови роботи в загальноосвітній школі, оскільки сам учителював понад двадцять років.

Рецензований посібник стане у пригоді не тільки студентів, а й учителю, який прагне бути сучасним.

Безсумнівно цінність для студента й молодого викладача методики становить навчально-методичний посібник «Практикум з методики викладання української літератури» Л. Башманівської та Н. Білоус. Весь матеріал поділено на шість модулів, які охоплюють основні теми курсу: «Методологічні засади викладання української літератури в загальноосвітній школі», «Шляхи організації викладання української літератури», «Аналіз художнього твору в школі», «Вивчення літературознавчого матеріалу в шкільному курсі української літератури», «Методика розвитку усного й писемного мовлення учнів. Позакласна та позашкільна робота з літератури в сучасній школі». Матеріал кожного розділу чітко структурований. У межах кожної теми виділено теоретичні питання, практичні завдання, питання для самоконтролю, тестові завдання тощо. До кожної теми подано список рекомендованої літератури.

Студентам у пригоді стануть креативні вправи, подані до кожної теми. Наведу приклад такої вправи до теми вивчення епічних творів у школі. Автори посібника пропонують студентам написати кіносценарій за оповіданням В. Винниченка «Федько-халамидник». І студенти, й учні люблять такі види роботи. Як наслідок, глибше проникають у текст твору, краще розуміють особливості словесних та «ігрових» образів.

Радієш, коли до студентів і вчителів потрапляють добрі посібники й підручники. Рецензовані належать до таких. Вони не тільки пропонують перейнятися високими ідеалами добра, любові до рідного слова, а й утверджують дух змагальності як імпульс до творчості.

Василь МАРКО,
професор Кіровоградського
державного педагогічного
університету ім. В. Винниченка